

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülete

8200 Veszprém, Jutasi út 18/2.

IX. évfolyam 2012/2. sz.

Kedves Kollégák!

Az EKE Hírlevél következő számába is várjuk a könyvtárainkat érintő események beszámolóit vagy rövid pár mondatos híradásait. (Pl.: költözés, felújítás, pályázatok, rendezvények, érdekesebb új beszerzések stb. témakörökben.)

Továbbá szívesen fogadunk könyv-, folyóirat-, adatbázis- program- és cikkajánlókat is.

Címünk: Sapiientia Könyvtár: biblio@sapiientia.hu

A KÖNYV SZABADDÁ TESZ

Nemrég ünnepeltük pünkösdt: Jézus megígérte, hogy megkapjuk az igazság Lelkét (Jn 15,26), egy másik helyen pedig arról beszél, hogy az igazság szabaddá tesz majd minket (Jn 8,32).

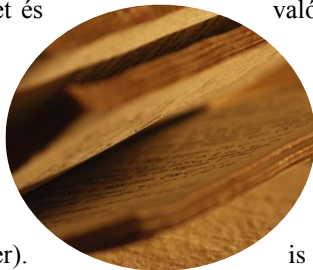
Amikor könyvekről van szó, gyakran gondolok arra, hogy a könyv hivatása az, hogy szabaddá tegyen. Mi, akik könyvek közt élünk, s velük töltjük mindennapjainkat, gyakran találkozunk a könyv latin megfelelőjével, így pl. a liber benne van a könyvbe ragasztott EX LIBRIS matricákon, a liber ott van a libri.hu-n. Érdekes, hogy latinul a könyv főnevet és a szabad melléknevet ugyanazon szóval jelöljük: LIBER. Etimológiailag nincs köze a két szónak egymáshoz, s a pontosság kedvéért azt is érdemes megjegyezni, hogy a szabad szóban az í hosszú (līber).

Ám mégis, milyen jó, hogy ez az egybeszés szüntelenül a könyv rendeltetésére irányítja figyelmünket: a könyv azért van, hogy szabaddá tegyen! A mindennapi

gondok közül kikapcsol, a lehangoltságból felráz. Azáltal, hogy a szükséges ismeretekhez hozzájuttat, felszabadít a tudatlanságból, és szabaddá tesz valaminek a megértésére, elkészítésére, elvállalására, megoldására... Lebontja a korlátokat, elhárítja az akadályokat. És Isten embert felszabadító szeretetműve is felhasználja a könyvet, a Szentírás ugyanis könyvek gyűjteménye, és létrejötté óta megszámlálhatatlan olyan írásmű is született, mely az üdvözítő Istent szeretné közelebb vinni az emberekhez: az üdvösség történelme, a

valódi felszabadítás történelme tehát véglegesen egybefonódott a könyv történelmével.

Ahogy Isten az üdvösséget felkínálja, s nem erőlteti ránk a vele való közösséget, úgy a könyvek is nagyon tapintatosak: csak állnak a polcon, csendben, s legfeljebb színes gerincükkel, s a ráirt nagy betűkkel kínálják magukat: „Vegyél le, ha akarsz!” Ellentétben a mobiltelefonnal, mely való-

di rabszolgasorban tart bennünket: „Csörgők, csörgők, azonnal vegyétek fel! Fontos vagyok, sürgős vagyok, nem mondhatok nemet!”

Persze vannak rossz könyvek is: megtévesztők, az igazságot elfedők, a valóságot elferdítők, életszemléletünket s életmódunkat rossz útra terelők. Ám a könyv

ebben is szabadon hagy minket: ránk bízta, hogy mi döntsünk felőle.

Köszönöm, Uram, a könyveket! S bennem élő Lelked segítsen, hogy igazabb életre segítsen az általuk kapott szabadságot!

*Tőzsér Endre SP
Sapientia Főiskola*

MégIs!

„Az igazság hirdetésében kitarva...” (2Kor 6,7)

A MégIs folyóirat a gyulafehérvári kispapok lapja, melyben egy közlési formát és egy missziós eszközt is látunk. Mivel mindannyian ittlévők papok szeretnének lenni, és Isten örömhírét elvinni az embereknek, már most kispapként kell egy eszköz, amivel szólhatunk, ebben van nagy szerepe folyóiratunknak. Itt kísérelünk meg közölni a szemináriumról eseményeket, történeteket. Próbálunk a mai igények szerint megérteni minden olvasót, úgy, hogy minden korosztály találjon benne magának valót. Évente két számunk jelenik meg.

Most röviden szeretnék beszélni, életéről mivel ez egy élő eszköz a kezünkben, amint ezt fentebb is említettem: a lap elődjének címe, intézményünk nevének rövidítését viselte (SIS), ennek jelentése Seminarium Incarnatae Sapientiae, vagyis a Megtestesült Bölcsességről Nevezett Szeminárium jelentést hordozza. A jelenlegi címben (MégIs) is meg van tartva iskolánk fő eszménye, ezért van az „IS” nagy betűkkel írva. A „Még” szó a múlt fenntartása és áthozatala a jelenbe, jelzi, hogy még mindig szükség van rá. Az etimológiai értelmezést tekintve megfelelő-

en képviselhetjük Istenünket lapunkkal a világban, még ha mára az olvasás csak „Facebook” – ra is korlátozódik, próbálunk lapunkkal eleget tenni hivatásunknak. Most szeretnék „átevadni” egy kissé személyesebb vizekre”. Számomra nagy lehetőség és szórakozás. Ez a fajta munka nagyon megfelel nekem és végzem is tízedik osztálytól kezdve, mivel a kisszeminárium SZIKLA című folyóiratának is szerkesztője és főszerkesztője voltam. Közösségben élő emberként nagy lehetőséget látok egy ilyen szerkesztőségi csoportban. Nagyon jó összekovácsoló ereje van a közös munkának és főleg ebben az esetben mivel a végeredmény, a teljes lap nagyban függ mindenki munkájától és ez nagy bizalmat igényel a közösség tagjainak egymás között. Hiába csinálja négy ember jól a munkát és egy nem, minden el van rontva. Ezért kell megfelelő együttműködés, mert ebben az esetben nem csúsznak be hibák és így mindenki örülhet az eredményes közös munka gyümölcsének. Remélem, hogy még sokáig végezhetem ezt a munkát tehetséges kispaptársaimmal és eszméinket fenntartva tovább vihetjük a ránk bízott örökséget!

Kovács Szabolcs

A Magyar Országos Közös Katalógus Egyesület

2011. évi tevékenységéről – Közhasznúsági Jelentés

[Részletek]

[...] 2011-ben két alkalommal tartott az egyesület közgyűlést. [...] A 2011. november 23-i közgyűlésen tisztújításra került sor.

A MOKKA vezetőség új tagjai: elnök: Fonyó Istvánné (BME OMIKK), elnökségi tagok: Varga Klára titkár (ELTE Egyetemi Könyvtár), Markó Tamás (PTE Egyetemi Könyvtár), Barna Marianna (SZIE KDKL).

Felügyelő Bizottság: elnök: dr. Nemes Erzsébet. Bizottsági tagok: Keveházi Katalin, Deák Sándor.

Pályázati források felhasználása

Az Egyesület küldetésnyilatkozatában rögzíti a MOKKA adatbázis és az ODR adatbázis egyesítését.

A *MOKKA Egyesület és az OSZK közötti megállapodás* értelmében a TÁMOP pályázatban az OSZK egyik országos feladata a MOKKA adatbázis fejlesztése és az ODR adatbázissal való egyesítése. Ennek megfelelően a megpályázható támogatás egy részét erre a feladatra kérte az OSZK.

A fejlesztés hírei a Könyvtári Intézet honlapján is elérhetők. [...]

Az Európai Unió támogatással megvalósult program eredményei nem csak a nemzeti könyvtárban, hanem az egész országos könyvtári rendszerben hasznosulnak.

Az OSZK a saját terveit is az országosan megfogalmazott célokhoz igazította, és ennek megfelelően alakította ki pályázatának tematikáját, amely három részterületet foglal magában, melyek közül az

egyik a **Magyar Országos Közös Katalógus (MOKKA) teljes megújítása és összevonása az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer (ODR) adatbázisával**. A másik részfeladat a nemzeti könyvtár elektronikus katalógusának fejlesztése; amely egyben az országos közös katalógust is gazdagította, hiszen a felvitt rekordok azonnal betöltődtek a MOKKA közös katalógusba is.

A fejlesztési területek szorosan kapcsolódnak más nagykönyvtárak pályázatához. A MOKKA-ODR összevonása a *Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárával*, valamint a *Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárával* szoros együttműködésben folyt. A feladatok megvalósításán dolgozó fejlesztői csoportok munkáját tekintve is rendkívüli együttműködésre volt szükség.

Elmondható tehát, hogy így a **MOKKA is 250 ezer katalógusrekorddal bővült** csak az OSZK TÁMOP pályázatának jóvoltából. A MOKKA fejlesztése során megújult a katalógus működtető rendszere, átalakult a betöltő mechanizmus és az adatkarbantartó rendszer, megújultak a rekordszolgáltatások, és új keresési lehetőségek jöttek létre. Egyre több könyvtár csatlakozhat a közös katalógushoz, így jelenleg 1000 könyvtári állomány érhető el a MOKKA-ra épülő kölcsönzési rendszerből. A közös katalógus építése országos szinten jelentős költségmegtakarítást jelenthet a könyvtáraknak. A korszerűsített rendszer hatékonyabbá teszi a feldolgozó munkát, lehetővé téve a kész katalógusrekordok áttemelését az egyes könyvtá-

rak saját rendszereibe, és közvetlen kapcsolatot biztosít az ODR szolgáltatás igénybe vételéhez is.

MOKKA-R tagozat beszámolója

Dr. Hegyi Ádám (tagozati elnök);

Dr. Keveházi Katalin (projektszervező)

A 2011-es fejlesztési terv a MOKKA-R és a muzeális nyilvántartó rendszer zavartalan működtetését és a rekordbetöltések folytatását írta elő. Ezeket a feladatokat 2011-ben maradéktalanul teljesítettük. A teljes keretrendszerbe (MOKKA-R, MOKKA-Ms, MKDNY) 45.180 új tétel került be, amely 16.7%-os növekedés jelent, nem számítva a Z39.50 fölött kereshető forrásokat.

A MOKKA-R adatbázisban 198.875 rekord érhető el, a Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartásában (Bibliotheca Vetus Hungariae) 209.301 bibliográfiai leírás szerepel. A muzeális nyilvántartásba először szolgáltatott rekordokat a következő könyvtárak:

- Bethlen Gábor Református Gimnázium és Szathmáry Kollégium (Hódmezővásárhely)
- Kecskeméti Főiskola Könyvtár és Információs Központ
- Magyar Állami Földtani Intézet Könyvtára
- Magyar Képzőművészeti Egyetem Könyvtára
- Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium Könyvtára

- Püspöki Hittudományi Főiskola, Pécs

Ezt a két nagy adatbázist egészíti ki a MOKKA-Ms nevű kéziratkatalógus, amelyben 17.747 tétel található. [...]

Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartása (Bibliotheca Vetus Hungariae)

A muzeális bejelentő rendszer a Bodza keretrendszerben működik, fejlesztője Zawiasa Róbert, aki az igényeknek megfelelően ebben az évben is karbantartotta az adatbázist.

Kapcsolatot tartunk fenn a Magyarországon használatban lévő integrált könyvtári rendszerek gyártóival, amelyek eredményeként nem szükséges az egyes gyűjteményeknek egyesével a bejelentéshez szükséges technikai feltételeket kiépíteniük, hanem lehetőség van a Z39.50 szabvány segítségével több könyvtár egyszerre történő adatbejelentésére és adatkonverziójára is. Jelenleg a Corvina, a HUNTEKA, Szirén és a SZIKLA rendszerek esetében működik ez a szolgáltatás.

Együttműködések

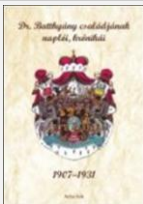
Könyvtörténeti kutatások megkönnyítésére 2011-ben is biztosítottuk a MOKKA-R szerkesztőfelületét. Ez az internetkapcsolat nélküli számítógépeken való feloldozó munkát könnyítette meg.

Budapest, 2012. április 24.

Fonyó Istvánné
elnök

Forrás: [KATALIST] 2012.05.10

ÚJDONSÁG

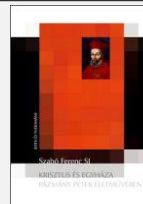
Puskely Mária és Salacz György (ford. és összeáll.)

Dr. Batthyány családjának naplói, krónikái 1907-1931

Martinus Kiadó

Szombathely, 2011.

ÚJDONSÁG

Szabó Ferenc

Krisztus és egyháza
Pázmány Péter életművében

Jézus Társasága Mo.-i
Rendtart., L'Harmattan Kiadó

Budapest, 2012.

INTERNET FIESTA 2012 MUNKA ÉS TANULÁS A NETEN

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség – a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával – immár 13. alkalommal rendezte meg az Internet Fiestát a könyvtárakban, 2012. március 23-30. között.

A rendezvényhez 304 intézmény csatlakozott 1219 programmal, annak érdekében, hogy minél többen ismerjék meg a világháló által nyújtott lehetőségeket.

Az ideji programok témája a munka és tanulás volt. Sok hasznos előadás, közhasznú információ hangzott el a könyvtárakban, többek között munkakeresésben, önéletrajzírásban, motivációs levél szerkesztésében. Az e-ügyintézés módjairól

és lehetőségeiről is kaptak segítséget az érdeklődők. Az internetes tanulás témakörén belül nagy sikere volt a Bibliotheca Corviniana Digitalis, az Egyszervolt.hu és a Bigyoo.hu bemutatkozásának. Az e-learning és a távoktatás témájában bemutatásra kerültek például a nyelvtanulási alkalmazások is. Az e-könyvek, adatbázisok használatának bemutatásával több helyszínen felhívták a figyelmet arra, hogy mindezek szintén segíthetik az önképzést, a nyelvtanulást, így a használatukat bemutató programok hangsúlyosan szerepeltek az Internet Fiesta 2012. évi rendezvényei között.

Forrás: <http://fiesta.kjmk.hu/>

DÍSZDOKTOR AVATÁS A PPKE-EN

2012. március 29-én, ünnepélyes keretek között, díszdoktorrá avatták (a Jog- és Államtudományi Kar javaslata alapján)

Wolfgang Waldstein osztrák római jogi professzort, az egyetem II. János Pál Dísztermében. A díszdoktori diplomát Erdő Péter bíboros, az egyetem nagykancellárja és Szuromi Szabolcs rektor adták át.

Wolfgang Waldstein 1964-től az Innsbrucki

Egyetem, 1965-1992 között a Salzburgi Egyetem professzoraként tanított római jogot. Az 1996-1998 közötti időszakban a Lateráni Egyetem Civiljogi Fakultásának ordináriusa volt.

Az ünnepség előestéjén szimpóziумot tartottak Waldstein könyve magyar fordításának megjelenése alkalmából, amely a PPKE JÁK Római Jogi Tanszékén készült el.

A könyv 2010-ben jelent meg német nyelven: *Ins Hert geschrieben: Das Naturrecht als Fundament*

einer Menschlichen Gesellschaft címen. XVI. Benedek pápa a Bundestag előtt 2011-ben mondott beszédében több alkalommal is hivatkozott a könyvben kifejlesztett gondolatokra. A szerző könyvében vitába száll a természetjogi gondolkodás legnagyobb bírálóival. Felhívja a figyelmet e gondolkodás ókori gyökereire, rá-

mutat ennek az európai jogfejlődésben betöltött jelentős szerepére, továbbá megmagyarázza a természetjog fontosságát mindennapi életünk jogi jellegű viszonyaiban.

Kalocsai Ilona

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar

EGY MANDALAT BÁNT ENGEMET

Egy MaNDALAT bánt engemet – A magyar írott kulturális örökség digitalizálásának időszerű kérdése címmel tartottak konferenciát április 17-én az Országos Széchényi Könyvtár Dísztermében, amely fórumot kívánt szolgáltatni egyes, a szakmai körökben régóta napirenden lévő, a Magyar Nemzeti Digitális Archívum létrejöttével pedig még hangsúlyosabban előkerülő problémák megvitatásához. A konferencián köszöntőt mondott Sajó Andrea, az OSZK főigazgatója és Lovas Lajos a MaNDA főigazgatója. Utóbbi a konferencia megnyitása után azonnal távozott, halaszthatatlan elfoglaltsága miatt.

A konferencia tematikája ennek megfelelően volt szerteágazó, és érintette a digitális könyvkiadás kérdéseit. Hováth Iván „Könyvtár és könyvkiadás a világháló korában” címmel tartott előadást, amelyben a MaNDA lehetséges üzleti modelljét mu-

tatta be. Előadása után Farkas Gábor Farkas a régi nyomtatványok, elsősorban a magyar írott kultúra emlékeinek digitalizálása terén tett eddigi erőfeszítésekről beszélt. Majd egy rövid kávészünet után rendkívül vitaindító előadást hallhattunk Bodó Balázstól a szerzői jogkezelés újszerű perspektíváiról. A nap zárásaként a térképek módszeres digitalizálásáról és annak gyakorlati hasznáról, gazdaságilag is mérhető megtérüléséről Plihál Katalin előadását hallgathatták meg az érdeklődők. Z. Karvalics László meghívott előadó sajnos nem tudott részt venni a szakmai napon, de – az övével együtt – az összes előadó előadása meghallgatható az OSZK honlapján.

Minden előadást viszonylag heves vita követett, amelynek során az írott kulturális örökség digitalizálásában érdekelt további szereplők – a kiadók, kutatóintézetek, könyvterjesztők stb. – képviselői mondták el véleményüket.

Forrás: <http://www.oszk.hu/hirek/beszamolomanda-konferencia>

Tegzes Béla

Sapientia Főiskola Könyvtára

TUDOSÍTÁS - XIX. BUDAPESTI NEMZETKÖZI KÖNYVFESZTIVÁL

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az Arcanum Adatbázis Kiadó szakmai konferenciája

Budapest, 2012. április 20.

Szellemi örökségünk digitális megőrzése

A tömeges digitalizálás iránti olvasói és művelődéspolitikai igény elérte a közgyűjteményeket.

Szinte valamennyi előadás említette, hogy ez elől nem lehet kitérni. A konferencia előadásai

sokféle szempontból mutatták be a digitalizálásban résztvevő szereplőket és a már működő példákat. Mindenki hangsúlyozta az együttműködés fontosságát.

Az interneten elérhetőek a lényegesebb információk az egyes alapkérdésekről, ill. a tömeges digitalizálás főbb szereplőiről, ezért csak címszavakban arról, kik-hol tartanak, milyen irányban halad ez a közös gyűjteményi ügy, milyen új eredmények vannak:

A MaNDA: lehetőség a digitális örökség tényleges megőrzésére (Lovas Borbála)

- „Az új művelődéspolitikai lényege a nemzeti kulturális örökség közbirtokba adása”. „A köztársaság minden tagjának odaadjuk a teljes magyar kulturális örökséget.” (Szócs Géza);

- a közgyűjteményekkel együttműködve alakítják ki a MaNDA alapkonceptióját, a Mandalatot – jelenleg a 0.9-es verzióról folynak az egyeztetések szűkebb, és konferenciákon tágabb körben;

- közös felületről, közös kereséssel, részletes metaadatokkal szolgáltatják majd a levéltári, könyvtári, múzeumi dokumentumokat, filmeket stb. - első körben a szerzői jog alá nem eső műveket;
- az európai kulturális örökség digitalizálásának tervezett időpontja: 2016.

Arcanum Digitális Tudománytár Plusz (ADT+) (Somfay Örs)

- EISZ-konzorcium finanszírozásával létrejött 33 folyóirat teljes körű digitalizálása;
- szoftverfejlesztés nyomán létrejött a dinamikus sűgő, a karbantartó modul (az együttműködő partner is feltölthet dokumentumot, ill. javíthat);
- a NEFMI részére 250.000 oldalt digitalizáltak ingyenesen 7 egyházi és egy felvidéki könyvtár anyagából.

Digitalizációs „ködfoltok”: avagy eltévedtek-e a csodák az úton? (Horváth Sándor Domonkos) [ködfolt = az akadályok – csoda: az együttműködés, amelynek révén létrejöhet a digitalizált dokumentum]

- a szellemi termék illékony, könnyen lemásolható;
- a szerzői jogot nem lehet figyelmen kívül hagyni – de ha nincs engedély, képernyőről, belső hálózatban nézhessék meg az olvasók;

• MaNDA – számos könyvtáros szkeptikus, pedig kell a koordináció, az egyéni intézményi érdekek ne akadályozzák.

E-könyv kívánságra, avagy van-e élet a tömegdigitalizáció előtt/után/helyett?
(Vonderviszt Lajos)

• a tömeges digitalizáláshoz sok pénz kell (sok szkanner, munkaidő, korrekktúra stb.);

• a speciális igények lehet, hogy nem lesznek benne a tömegesen digitalizált anyagban;

• a speciális igényekre új OSZK-szolgáltatás: EoD (eBooks on Demand)–e-könyvek megrendelése az OSZK szerzői jog alá nem eső dokumentumaiból.

Az NKA Közgyűjtemények Kollégiumának digitalizálási és tartalomszolgáltatási programjai (Kenyeres István)

• egy közgyűjteményi kollégiumba fogják össze a könyvtári, levéltári és múzeumi területet – 8 kuratóriumi tag van – mindhárom területre ugyanazok a pályázati kiírások érvényes, hogy a három terület együttműködését erősítsék és szolgáltatásait;

• digitalizálási projekt nem volt 2006-2011 között (az EU nem támogatta);

• tervezett támogatott témák: tematikus gyűjteményi adatbázisok, felhasználóbarát on-line közzététel; web2-es alapú szolgáltatói felület; könyvtári kiadványok adatbázisának építése; meghatározott dokumentumtípusok digitalizálása;

• a digitalizálási pályázatot a tervek szerint a nyár elején írják ki.

ENUMERATE projekt (Tóth Máté)

• az európai digitalizálásról és az európai kulturális örökség on-line hozzáféréséről készített statisztika: 30 országból adatok –

Magyarországról 99 könyvtár válaszolt (köztük több egyházi könyvtár, így az EOK is);

• a magyar problémák ezáltal megjelennek az európai szinten: a jól ismert „nincs pénz”, a leépítések miatt nincs ember a plusz feladatok ellátására – [kérdés: mire szolgált ez a kérdőív a pusztá, sokszor jól ismert következtetéseken kívül?].

Az Educatio új felsőoktatási tartalomszolgáltató projektjei (Markója Szilárd)

• Sulinet Digitális Tudásbázis (1 millió tartalom, web2-es szolgáltatás);

• Kempelen Farkas Digitális Tankönyvtár (felsőoktatási tankönyvek);

• EISZ – Arcanum Digitális Tudománytár – tervezik, hogy nemcsak a felsőoktatási intézmények, hanem a közgyűjtemények számára is nyitottá teszik.

Europeana együttműködés lehetőségei, egy konkrét projekt megvalósulásának tükrében (Toronyi Zsuzsanna)

• az Európai Bizottság eContentplus Programme-jának részeként, az egyik pályázat segítségével létrehozták a *Judaica Europeana* projektet: 7 ország 10 intézménye vett részt benne – a projekt célja, hogy bemutassa a zsidó közösségek szerepét az európai nagyvárosokban;

• a konzorciumban Magyarországról a Magyar Zsidó Levéltár vett részt (személyes szakmai kapcsolat révén szereztek a pályázatról tudomást, s így az utolsó pillanatban tudtak csatlakozni hozzá);

• digitalizálták és on-line közzé tették (egységes metaadatokkal) a különböző típusú dokumentumokat – a metaadatok befolyanak az Europeana-ba, míg a digitalizált tartalmak az egyes intézmények szerveréről érhetőek el;

- a feltöltést, a szervezést, az ellenőrzést, a pénzügyi részt egy-egy nagyobb intézmény végezte – az 50 %-os önrészt a levéltár teljes költségvetésének beszámításával tudták megoldani;
- sajnos a bizottság nem tervezi egyelőre az eContentplus Programme folytatását.

Innovatív digitális tartalomfejlesztés, külső és belső erőforrások felhasználásával, a Klebelsberg Könyvtárban (Sándor Ákos)

- a szegedi egyetemi könyvtárban az olvasói igényeknek megfelelően alkották meg a digitalizálási stratégiát;
- többféle tartalomszolgáltatást végeznek: „Contenta”: Doktori Értekezések Repozitórium (minden megvédett doktorit feltöltenek); Diplomamunka Repozitórium; Publicatio Repozitórium (az egyetem tanárainak művei, cikkei); egyetemi kiadványok (pl. acták digitalizálása);
- tervezik az Arcanummal együttműködve a különböző iskolai évkönyvek digitalizálását;
- az anyag jellege szerint háromféle hozzáférési mód létezik: mindenki számára nyilvános – az egyetemi hálózaton belül elérhető – csak a könyvtár belső hálózatán hozzáférhető.

*H. Hubert Gabriella
Evangelikus Országos Könyvtár*

FÉLREÉRTÉSEK HELYETT

**Könyvkiadók és könyvtárak párbeszéde
a digitális könyvkiadásról és a szerzői jog aktuális kérdéseiről**

Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál, 2012. április 20.

■ Az idei, immár 19. Könyvfesztivál a Millenáris épületeiben várta az érdeklődőket. A 2012-es év díszvendégei Észak-Európa országai, Dánia, Norvégia, Svédország és Finnország állíthattak külön standot, ahol megismerhették ezeknek az országoknak a kultúráját és irodalmát.

A **Könyvtáros Klub** keretében – melynek szervezője a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) - az idén is rendkívül sok érdekes és aktuális előadást tartottak.

A Könyvfesztivál második napján izgalmas kerekasztal-beszélgetésen vehettünk részt, melynek témája a tavaly kezdődött könyvtárak és könyvkiadók párbeszéde a szerzői jogi kérdésekről volt. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Jogi Szekciója

által meghívottak között jelen voltak többek között: Moldován István (MEK), Bodó Balázs (kalózkutató), Horváth Sándor Domonkos (jogász), Votisky Zsuzsa (Typotex Kiadó vezetője), a Dialóg Campus és az OSZK jogi osztálya is képviselte magát, moderátorként pedig Takács Dániel (Budapesti Ügyvédi Kamara) tevékenykedett. Elsőként **Amberg Eszter** (OSZK) foglalta össze, hogy a könyvtárak és könyvkiadók között létrejövő **felhasználási szerződésben** minek és hogyan kellene megvalósulnia. Ezt a szerződést minden digitalizálásra kijelölt dokumentum esetében létre kellene hozni, melyben a jogtulajdonosokkal tisztázva lenne a könyvtár pontos hatásköre. A kiadó szavatolná, hogy egy harmadik személy (aki követelhet a könyvtár felé) nem jelenhet meg a szerződéskötést követően. Hiányosságként említette, hogy az eddigi szerződésekben a technikai paraméterek nincsenek kellően definiálva. Ezt a jövőben akár az MKE Vándorgyűlésén is meg lehetne tárgyalni.

A következő hozzászóló **Horváth Sándor Domonkos** elmondta, hogy minden nyilvános könyvtár digitalizálható, azonban fontos kérdés, hogy gondoskodik-e róla, hogy csak a könyvtáron belül, az ottani terminálokon váljanak hozzáférhetővé a digitalizált példányok. Az egyetemknél jól működik az ilyen módon zajló dokumentum megosztás, ugyanakkor azt lenne jó megoldani, hogy a nagy nyilvánosság is hozzáférhessen az ilyen digitális tárokhöz. A következőkben megfogalmazódott, hogy a könyvtáraknak és könyvkiadóknak más a feladatuk, mert míg a könyvtár tájékoztatni akar, a könyvkiadó pénzt is szeretne keresni. A két szakma közötti **párbeszédnek folyamatosan kell zajlania**, különben nem tudnak előrelépni

az érdekegyeztetésben. Az biztos, hogy a jogtulajdonosok honorációját a könyvtáraknak biztosítani kell. Kiadói oldalról elhangzott sérelemként, hogy a könyvtárak nem védik rendszeresen a digitális állományukat, ugyanis külföldön, több weboldalon könyvtári dokumentumok digitalizált példányai vannak jelen. Szinte mindenki egyetértett abban, hogy feltörhetően védelem nincs, felesleges a drága DRM kialakítása, a könyvtárak az általuk digitalizált műveket nem fogják tudni teljes mértékben megvédeni a mai technika mellett. Ezt el kell fogadnia a kiadóknak.

Bodó Balázs feltette a kérdést, hogy érdeklődtek-e a könyvtárak arról, hogy mekkora az az összeg, amit áldoznának az olvasók arra, hogy elektronikusan hozzáférhessenek a könyvekhez. További kérdés, hogy a könyvkiadók tudnak-e olyan összeget mondani, amit a könyvtár meg tud fizetni egy elektronikus kópiáért? Ha megvannak ezek az összegek, akkor lehet a két szakma között további egyeztetés. Az olvasók részéről a fénymásolásokra költött hatalmas összegek jól mutatják, hogy szívesen áldoznának pénzt az **elektronikus kölcsönzésre**. A könyvtárak részéről azonban nem érkezett a kiadók felé ilyen jellegű megkeresés. Fontos lenne, ha a könyvtáraknak lenne az éves költségvetésükben egy erre a célra elkülönített összegük.

Az idő rövidsége miatt végszóként elhangzott, hogy tudomásul kell venni, hogy a régi hagyományos szerepek megváltoztak, és míg anno a könyvtárak és könyvkiadók a papír alapú könyvkiadásnál tökéletesen együtt tudtak működni, a mai digitális korban is szükséges egy folyamatos kommunikáció, mindkét szakma érdekeit tiszteletben tartva a szellemi termékek védelmében. *Zsohvoszky Márta*

Beszámoló az Informatikai és Könyvtári Szövetség 2012. évi közgyűléséről

Az IKSZ ez évi közgyűlését az Országos Széchényi Könyvtár 7. emeleti előadótermében tartották május 16-án.

A közgyűlés előtt Lovas Lajos a MANDA főigazgatója tartott előadást „A MANDA program és a könyvtárak” címmel. A MANDA, mint intézmény létrejött, most dolgoznak a szolgáltatások elindításán. A honlapjukon egyre több információ érhető el. Az ő feladatuk, hogy létrehozzák a Nemzeti Kulturális Digitális Katasztert. Ennek a kaszternek kell választ adnia arra a kérdésre, hogy a kulturális vagyonból mely részek digitalizálása készült már el, és hogy mely részei várnak még digitalizálásra. Az Országos Széchényi Könyvtárban egy korábbi pályázat keretében elkezdték a könyvtári terület digitális kataszterének elkészítését, ami majd a teljes Kulturális Kataszter része lesz. Szeretnék a könyvtárakban fellelhető digitalizált állományt is felmérni, és a MANDA felé átjárhatóvá tenni. A MANDA a közgyűjtemények mellett a magán- és egyházi gyűjteményekben található kulturális örökség digitális összegyűjtését is céljaul tűzte ki. A MANDA feladata lesz a digitális kötelepéldányok gyűjtése és őrzése, azonban ehhez még előbb a jogszabály megalkotására is szükség volna. Ennek ellenére készítik ezek számára az online feltöltő felületet. Lovas Lajos bemutatta a MANDA honlapján jelenleg elérhető szolgáltatásokat, tartalmakat is, a Manda

tv-t, az e-learning tartalmakat és a Kulturális gps nevű programot. Ez utóbbi egy okostelefonokra letölthető alkalmazás, ami gps koordináták alapján kulturális látnivalókat és programokat ajánl a felhasználónak.

A hozzászólásokban hangsúlyos kérdés volt, hogy a MANDA hogyan illeszkedik bele a közgyűjteményi, könyvtári hálózatba? Igényt tart a közgyűjteményekben sok éve tartó pályázatok és helyi erőfeszítések segítségével készült digitalizált tartalmakra, de nem egyértelmű, hogy mit nyújt cserébe a gyűjtemények számára.

A hozzászólások után tartották meg az IKSZ éves közgyűlését. Elnöki beszámolójában Fodor Péter összegezte a közgyűjtemények elmúlt 12 hónapját. Nehéz, kaotikus év áll könyvtárak mögött. Sok feladatot adott a döntéselőkészítő, érdekérvényesítő tevékenység. Volt amiben sikerült eredményt elérni, más esetben nem. Sikerült elérni, hogy a kormány visszavonja azt a javaslatot, mely szerint kötelezték volna a könyvtárakat, hogy egy közös forrásból szerezzék be a dokumentumaikat. Az ODR finanszírozás kérdése továbbra is problémás marad. A működtetésében nagy felelősség hárul azokra a döntéshozókra, akiknek a feltételrendszer biztosítani kellene. Igyekeztek a könyvtárak érdekeire felhívni a figyelmet az önkormányzati és a felsőoktatási törvény módosításánál. Külön probléma a megyei könyvtárak helyzete. Jelenleg három megyei könyvtár került a helyi önkormány-

zat kezelésébe (Nyíregyháza, Szeged és Eger). A többi helyen továbbra is a megyei kormányhivatalok látják el a fenntartói feladatokat. Az IKSZ álláspontja az, hogy a megyei feladatok elvégzésére állami forrásból kell a szükséges keretet biztosítani. Az NKA rendszerében is nagy változások történtek. Az IKSZ delegált tagot az új Közgyűjteményi Kollégiumba, az MKE-vel együtt pedig a Szépirodalmi és a Könyvkiadói Kollégiumba.

A jövőben az MKE-vel együttműködésben terveznek könyvtárügyi konferenciát, és közös fellépést a könyvtári szakma érdekében. Pályázatok segítségével igyekeztek, igyekeznek könyvtári rendezvényeket tartani. Az előző évekhez hasonlóan megrendezésre kerül az Internet Fiesta, 2011-ben is sor került a Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciájára 2012-ben ez utóbbi Magyarországon megrendezésre kerülő könyvtáros világtalálkozó miatt várhatóan elmarad.

Az elnöki beszámolóhoz kapcsolódva a közgyűlés levezető elnöke, Ramháb Mária hozzátette, hogy valamennyi minisztériumi szakmai egyeztetés pénzügyi jellegű volt, és jelen volt a gazdasági tárca képviselője is. A jövőbeni érdekképviseletnek ki kell terjednie a gazdasági terület felé is. De éppen így a közművelődési könyvtárak sorsáról folyó tárgyalásoknál fontos a közigazgatási tárca megkeresése is. A közművelődésről szóló koncepció megalkotásakor elvárásként fogalmazták meg, hogy a települési könyvtárak is váljanak közösségi terekké. A könyvtárak eddig is közösségi terekként működtek. Ezt a tényt jobban kellene kommunikálni.

A hozzászólásokban elhangzott, hogy nagyon fontos volna a hazai könyvtárak számára az elektronikus kölcsönzési jog megszerzése. Felkérték a vezetőséget, hogy az IKSZ az MKE-vel közösen lobbizzon azért, hogy a könyvkiadók ne zárják el a könyvtárak előtt ennek a lehetőségét. A kiadók közül nagyon kevesen biz-

tosítják a könyvtárak számára az elektronikus kölcsönzési jog megvásárlásának lehetőségét.

Virágos Márta, az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma elnöke a kiadók részéről a felsőoktatási könyvtárakat ért fenyegetésről számolt be. A kiadók vádjai szerint a felsőoktatási

könyvtárak jogtalanul szolgáltatnak belső hálózaton digitalizált tankönyveket. Ezt a szerzői jogi jogszabályok lehetővé teszik a könyvtáraknak, a kiadók miért nem a tömeges utcai fénymásolás ellen lépnek fel, miért nem adnak ki nagyon keresett, de évek óta hiánycikk tankönyveket? Az EKK pilot projekt keretében kíván foglalkozni a kérdéssel. Felhívta a figyelmet, hogy az ODR szolgáltatás nagy összegű pályázatok segítségével megújult, a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár koordinálásában működik. Az elektronikus dokumentumok könyvtárközi kölcsönzésének kialakításra kerülő rendszerre, az e-ODR azonban ettől a jól működő rendszertől teljesen elkülönülten, a MANDA keretében fog megvalósulni. Így az egységes szolgáltatási rendszer elve sérül.

A MANDA kérdéshez hozzászólt Ambur János, az Országgyűlési Könyvtár főigazgatója is. A MANDA meg kívánja határozni az országos digitalizálási stratégiát, de a szakma számára továbbra sem egyértelmű, hogy mi is lesz a MANDA

feladata, hogyan épül be a gyűjteményi hálózatba. Az Országgyűlési Könyvtárban hamarosan befejeződik egy nagy digitalizálási pilot projekt, aminek keretében 5000 kötetet digitalizáltak. Olyan műveket, amelyekre az Országgyűlési Könyvtár szolgáltatásainak nagy szüksége van. A könyvtáraknak új fajta együttműködést kell kialakítaniuk a digitalizálási stratégia terén. Fontos, hogy ezen a téren ne veszítsék el önrendelkezésüket, élhessék a saját életüket.

Nagyon elgondolkodtatóak voltak Ambros János gondolatai a könyvtáros szakma visszaszorulásáról. A könyvtárosok nem jelennek meg a magyar értelmiségi létben, így nem is tudják hatékonyan megjeleníteni a könyvtárak értékeit, képviselni érdekeiket. Fontos, hogy szélesebb nyilvánosságot harcoljanak ki maguknak. Ha ez nem történik meg, a személyek és az intézmények is hátrányba kerülnek.

Fontos, hogy a könyvtáros szakma nyisson a többi szakma felé. A közgazdasági szakemberek a szűkös anyagai lehetőségek közti túlélésben, a jogászok pedig például a szerzői jogokkal kapcsolatos kérdésekben tudnák segíteni a könyvtárosokat.

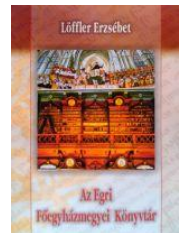
Az IKSZ közgyűlésén elhangzottak megerősítették azt a gondolatot, hogy a könyvtárak számára elengedhetetlen az új utak keresése, önmaguk elhelyezése a változó társadalomban. Különösen megnehezíti, de egyszerismind kényszeríti is ezt a folyamatot a rendkívül rossz gazdasági helyzet. A könyvtárak képesek és készek a megújulásra, új szolgáltatásokkal, új arculattal jelentkeznek, de ezeket az eredményeket el is kell adni, meg kell jeleníteni a társadalom és a döntéshozók előtt.

*Baranya Péter
EKE elnök*

KÖNYVISMERTETŐ

Löffler Erzsébet: Az Egri Főegyházmegyei Könyvtár.
Érseki Vagyonkezelő Központ, Eger, 2012.

„Az a könyvtár, amelyet Eszterházy püspök létrehozott, több, mint kétszáz éves története során sok viszontagságon ment keresztül. Nem mindig volt gondos kezekben, akadtak, akik elherdálták értékei egy részét, de még többen jó gazdái voltak. Az alapító püspökön kívül elsősorban az ő érdemük, hogy a könyvtár régi pompáját megőrizte, sőt gyarapodott, és ma a 21. századi könyvtárak színvonalán működik. Eger kulturális életének egyik legfontosabb tényezője, hírneve pedig elterjedt jóval túl a határainkon. Az is biztató, hogy a jelek szerint az alapító

püspök álma is valóra válik, és a könyvtár valóban egy egyetem működését fogja segíteni.” - zárul Löffler Erzsébet: Az Egri Főegyházmegyei Könyvtár című munkája, mely intézményünk történetét foglalja össze. A szellemes fejezetcímekkel tagolt kiadvány rövid európai és magyar könyv- és könyvtártörténeti áttekintéssel kezdődik. Ennek során eljut az alapító püspök, Eszterházy Károly koráig, ezzel mintegy rávezetve az olvasót annak megértésére, megismerésére: milyen motivációi lehettek egy főpap-

nak a 18. században egy könyvtár alapítására. Mint tudjuk Eszterházyt az egyetemi gondolat vezérelte már a Linceum építtetése során is, így természetes, hogy a könyvtár alapításakor is ez kapott prioritást. A könyvtár könyveinek összegyűjtése, a berendezés, a reliefek alakjai és a mennyezeti freskó is mind ennek a gondolatnak megfelelően, tudatos tervezéssel lettek olyanok, amilyenek ma is láthatjuk azokat. A könyvtártörténeti munka mintegy feléig tart az előbbieik leírása, ezt követi a könyvtár kincseinek, unikális dokumentumainak ismertetése. Végül az ol-

vasók az egykori könyvtárosok sorsán keresztül ismerhetik meg a könyvtár sorsát, hogy a záró fejezetben megtudhassák: "Ment-e a könyvek által a világ előbb?".

A képekkel illusztrált, irodalomjegyzékekkel és jelzetekkel gazdagon ellátott kiadvány egyszerre tudományos igényességű, ugyanakkor közérthető és olvasmányos.

A Ternyák Csaba egri érsek előszavával ellátott könyvet az egri Érseki Vagyongazdálkodási Központ adta ki 2012-ben.

*Balogh Ferenc
Főegyházmegyei Könyvtár, Eger*

Kiskunhalasi Református Egyházközség Thúry József könyvtára

A könyvtár rövid története

Az 1664 táján alakult halasi ref. „iskola” – amely a Debreceni Református Kollégium korai partikulája – könyveiről számszerint 1760-ban szól az első írásos feljegyzés.

Az egyházi számadókönyvben, az ún. „öreg rationárium”-ban azt olvashatjuk, hogy az egyház elhunyt lelkésze, Kármán Pál fennmaradt könyveit özvegyétől megvásárolja (56 kötet) az iskola részére, és még ugyanezen évben további 81 kötettel gyarapszik a kiskunmagyarországi református gimnázium könyvtára.

1760 és 1770 között újabb 62 kötet könyvadományról található feljegyzés, ami azt jelenti, hogy a vétel mellett a hagyományozás a könyvtárfejlesztés szokásos formája, éppen úgy mint a magyaror-

szági nagykönyvtáraké. 1874-ben 6818 kötet a könyvtári állomány.

A hagyományozó állománynövekedés szépen nyomon kísérhető az iskola értesítőiből: Papp Mihály gimnáziumi tanár hagyatéka (255 kötet), dr. Farkas Imre tanár, országgyűlési képviselő, főgondnok

(68 kötet), Gaál Lajos hagyatéka (120 kötet), Szabó Zsigmond ref. lelkész hagyatéka (222 kötet). További adományozók voltak Szűry István (180 db), Székér Pál és Csiszár Sándor (59 db), Gyenizse János (18

db), Szilády Áron nagyapja Szilády Benjámin (69 kötet), valamint Gyárfás István jászkunkutató, táblaíró és Kovács Lajos MÁV főtiszt.

A legjelentősebb könyvtárfejlesztés Szilády Áronnak köszönhető, aki minden művéből, az akadémiai folyóiratokból és kiadványokból számos művet juttatott el Halasra. Szilády Áron az iskolai könyvtárat, amely vasárnaponként 10–12 óra között volt nyitva, már 1863-tól nyilvános kölcsönkönyvtárrá nyilvánította,

amit az államosításig sikerült fenntartani. Rendkívüli lehetőség kínálkozott 1880–81-ben, amikor Csathó Lajos majsai róm. kat.

plébános 3904 kötetes hagyatékát, majd 1886-ban Szilágyi Dániel konstantinápolyi könyvkereskedő antikváriumából (kb. 10000 kötet) nagyrészt francia nyelvű turkológiai írásokat, 200 török nyelvű könyvet az egyház megvásárol a gimnáziumnak.

Ez a vásárlás ad biztatást Szilády Áronnak, hogy a fiatal Thúry Józsefet meghívja Halasra (1887) tanárnak és a könyvtár szakszerű rendezésére.

Az iskolapalota felépítése után (1892) Thúry Józsefet csak az új könyvtár elhelyezésével és rendezésével bízta meg Szilády Áron, amit haláláig (1906) kitűnő szakértelemmel végzett. Saját kutatásainak legtermékenyebb része is erre az időszakra tehető. Az új iskolaépület földszinti, nyugati szárnyában kapott elegendős helyet a nagykönyvtár és az olvasóterem. A 31316 kötetes könyvtár legértékesebb iratairól katalógus is készült, ami 1907-ben jelent meg nyomtatásban. A tanári kézikönyvtárral, az ifjúsági könyvtárral és az önképzőköri gyűjteménnyel együtt a nagykönyvtár összesen 45470 kötetet tartalmazott.

Az iskolai könyvtár történetének szomorú fejezete volt az 1919 őszi bekövetkező román katonai megszállás, majd 1944-ben az orosz hadműveletek háborús fosztogatásai, de a legnagyobb csapás az államosítás után (1950) érte. A Városi Tanács rendeletére a nagykönyvtár értékes

belsőtermi állományát igen gyors végrehajtással az Országos Könyvtári Központnak kellett Budapestre felkúldeni.

A kiválogatott könyveken kívül a könyvtári állomány java része ömlesztve, konténerekbe rakva került elszállításra, vagy az úttöltésekbe tömve, részben

magánszemélyekhez, a városi könyvtárba, a múzeumba, Kecskemétre, és ki tudja még hogy hova. A történelmi könyvtár lényegét tekintve megsemmisült. Az igényes stílbútorzatot, a faragott könyvvállványokat szétszedték, és a Városi Napközi Otthon számára készítettek belőle székeket és asztalokat. Az egykoron országos híré vidéki könyvtárközpont kifosztó és kilakoltató intézkedés következményeit a gimnázium az elmúlt ötven év alatt sem tudta pótolni. (*Sütő József alapján, 1993*)

A könyvtár újjászületése

A gimnázium *Thúry József Könyvtárának* kifosztása, kilakoltatása jelentős veszteséget okozott az elmúlt 70 évben.

A fenntartó elhatározása alapján, 2001-ben nagyberuházással sor kerülhetett a könyvtár kialakítására.

A KISKUNHALASI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM *Thúry József Könyvtárának* alapító okiratát, továbbá a nyilvános könyvtár létesítését kérelmező okiratot a Kiskunhalasi Református Egyházközség presbitériuma 2001. november 12-i ülésén egyetértően elfogadta.

2001. szeptember 6-án, több milliós behúrást követően – alig néhány méterre az egykori, 50 évvel ezelőtt még létező híres halasi főgimnázium könyvtárától – kezdte meg működését a megújult Thúry József Könyvtár. A Szilády Áron Gimnázium keleti szárnyépületének földszintjén, három teremben.

A Thúry József Könyvtár, mely az egykori híres téka tudós könyvtárosának, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának nevét viseli – állománya mintegy 23.000 kölcsönözhető dokumentumból, több mint 50 különböző folyóiratból, körülbelül 8.000 értékes antik könyvritkaságból áll. A könyvtár anyagát a közelmúltban elhunyt festőművész, Berki Viola hagyatéka is gyarapította, 2.193 kötettel. A könyvtárat a kor követelményeinek megfelelően számítógépes munkaállomásokkal szerelték fel, melyeken keresztül a felhasználók az internetes világhálóra is csatlakozhatnak. A könyvtár minden könyvről számítógépen rögzített adatokkal rendelkezik. Teljes állományt a Szikla-21 Integrált Könyvtári Rendszerrel dolgozták fel.

A kiskunhalasi és kiskunmajsai kistérség könyvtárainak összefogása a XXI. századi tudásért című TIOP-1.2.3-08 pályázat révén számos szolgáltatással bővíthettünk, így ma már OPAC segítségével bárholnan elérhető a katalógusunk (<http://opac.szilady.net>), fogyatékkal élő könyvtárhasználók számára informatikai eszközök és szoftverek beszerzése is megtörtént.

A megújult Thúry József Könyvtár nyilvános könyvtárként működik, iskolai- és

egyházi könyvtári feladatot lát el. Az iskola életében nagyon fontos közösségi szintér, versenyek, előadások, érettségi vizsgák helyszíne, valamint a diákok szabadidejének hasznos eltöltésében jelentős részt vállal.

A könyvtárat Rockenbauer Zoltán nyitotta meg a következő szavakkal: „Thúry József, Szilády Áron és a reformáció nagyszerű kultúraformáló hőseinek nyomdokaiban járnak mindazok, akik lehetővé tették, hogy ez a könyvtár ilyen szépséges formában megújuljon. Ők kötözik be a könyvtár háborúk ütötte sebeit, és igyekeznek az államosításnak nevezett rosszlelkű fosztogatást feledtetni. Hiszem, hogy ez a hely újra azzá tud válni, amire történelmi hagyományai predestinálják. Ahogy Vörösmarty fogalmaz „képes tápot adni lelki vágyainknak.

Thúry József

Tudós orientalista, tanár és könyvtáros. (1861. december 25. – 1906. május 22.)

Thúry a Pest megyei Makádon született, földműves szülők gyermekeként. A makádi falusi iskolában, a kunszentmiklósi majd a budapesti református gimnáziumban tanult. Még gimnazista korában elkezdett törökül tanulni, majd az egyetemen Vámbéry Ármin biztatására tanulta a török eredetű nyelveket, majd az arabot és a perzsa nyelvet. Ezen kívül beszélt angolul, franciául, oroszul és németül is.

1887-ben Nagykörösön, majd Halason tanított. A halasi gimnáziumban magyar nyelvet és latint tanított. 1899-1905 között az iskolai könyvtár könyvtárosa. Tanári állása mellett jutott ideje tudományos munkáira is. 1903-tól a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjai sorába vá-

lasztották. 1906-ban a budapesti egyetem Vámbéry halála után őt terjesztette fel a török tanszék vezetésére, de pár hónappal kinevezése után meghalt.

Thúry József munkássága

A Szilágyi hagyaték megvásárlása ad biztatást Szilády Áronnak, hogy a fiatal Thúry Józsefet meghívja Halasra (1887) tanárnak és a könyvtár szakszerű rendezésére.

A következő levelet intézte hozzá: „Tisztelt Barátom! Tegnap temettük el egyik tanárunkat. Helye kitöltésére vonatkozólag Önre gondoltam. Ennélfogva bizalmas kérdéseim a következők: volna-e kedve Halasra jönni tanárnak, elhagyhatja-e Köröst az év vége előtt, megválasztása esetében elfoglalhatná-e helyét január elején vagy végén? Tantárgyak: latin és magyar a II. és IV. osztályban. Nálunk a rendes fizetés 1.000 Ft és 200 Ft lakbér s majd 5-öd éves pótlék. Privát óhajtásom, hogy ne lenne kénytelen, mint már annyi közt magam is, felhagyni a keletiséggel. Iskolánk könyvtára (Szilágyi Dániel könyveivel szaporodván) s részben az enyim is itt lenne.

Bizalmas válaszát mielőbb kérem: tisztelő barátja Szilády Áron”

Az új iskola felépítése után (1892) Thúry Józsefet csak az új könyvtár elhelyezésével és rendezésével bízta meg

Szilády, amit haláláig (1906) kitűnő szakértelemmel végzett. A könyvtár rendezése igen hosszadalmas, időigényes feladat volt. Minden könyvet be kellett sorolni szakok szerint, és mindegyikről katalógust is kellett készíteni, melyen szerepelt a könyv beosztása, szerzője, címe, megjelenési helye és ideje, valamint az, hogy kötött vagy fűzött az adott könyv. A katalóguscédulák gyűjtésére, rendezésére, keménypapírból megfelelő dobozok is készültek. Thúry a 31.316 kötetes könyvtáranyagot 30 szakra osztotta fel, egy részükről cédulakatalógust készített, valamint a könyvtár többes példányairól duplum jegyzéket készített, amely halála után jelent meg 1907-ben, „A Kiskunhalasi Ev. Ref. Főgimnásium könyvtára többes példányainak címjegyzéke” (Kiskunhalas, 1907. Práger Ferencz Könyvnyomdája) címmel. A jegyzék 1.381 művet sorol fel betűrendben, a pótlásban 13 kötet szerepel, valamint összegyűjti a könyvtárban található török nyomtatványokat is. Igen értékes jegyzékről van szó, hiszen egyes művek létezéséről, illetve arról, hogy valaha a gimnázium könyvtárának gyűjteményébe tartozott, csak ebből a jegyzékből szerezhetünk tudomást.

*Keresztúri Attila
Kiskunhalasi Református Egyházközség
Thúry József Könyvtára*

ÚJDONSÁG

WOLFGANG WALDSTEIN

A SZÍVÉBE ÍRVA

A TEREMTÉS MINT AZ EMBERI TÁRSADALOM ALAPJA

(Pázmány könyvek)

Waldstein, Wolfgang

A szívébe írva: A természetjog mint az emberi társadalom alapja (Pázmány könyvek)

Szent István Társulat

Budapest, 2012.

ÚJDONSÁG

Hesemann, Michael

A názareti Mária

Szent István Társulat

Budapest, 2012.

ADATBÁZIS-AJÁNLÓ

Keresztény Magvető:

neten a legrégebbi erdélyi magyar folyóirat teljes anyaga

Digitalizálták, és már az interneten is elérhető a legrégebbi, ma is megjelenő erdélyi magyar folyóirat, a 150 éves Keresztény Magvető teljes anyaga.

A kutatók és érdeklődők a folyóirat számainak az Erdélyi Digitális Adattárban találják meg. A keresést és a tudományos feldolgozást keresőkódok könnyítik - mondta el az MTI-nek Bitay Enikő, az Erdélyi Múzeum-Egyesület főtitkára, a Sapientia - Erdélyi Magyar Tudományegyetem docense a digitalizált anyag budapesti bemutatója előtt.

Az Erdélyi Digitális Adattár honlapján a Periodikák címszón belül érhetőek el a negyedévente megjelenő lap számai.

A weboldalon található rövid ismertetőből kiderül, hogy a ma is megjelenő Keresztény Magvető az Erdélyi Unitárius Egy-

ház 1861-ben indított folyóirata, amely kisebb-nagyobb megszakításokkal az unitárius identitás, teológia és egyházi élet tükré volt a mögötte álló évtizedekben, és ez továbbra is elsőrendű feladata. Emellett azonban keresi a kapcsolatot a többi keresztény és szabadelvű egyházzal és teológiaiakkal: identitásának őrzése mellett a szellemi nyitottság helye kíván lenni.

A digitalizálási munkát a Wekerle Sándor Alap támogatta.

Forrás: MTI/Magyar Kurír

Az MTA Könyvtára új szolgáltatása

Az MTA Könyvtára - EISZ Titkársága - május 7-ével útjára indította saját

EISZ tájékoztató blogját.

Célja, hogy az EISZ program résztvevői - és a program iránt érdeklődő könyvtárosok, információs szakemberek - folyamatos rendszerességgel olvashassák az

EISZ program legfrissebb híreit, az EISZ programban előfizetett adatbázisok leírásait, kiadóit, elérhetőségeit, és hogy állandó kapcsolatban állhassanak az MTA Könyvtárán belül az EISZ programot koordináló EISZ Titkársággal.

A honlap elérése: <http://eisz.mtak.hu/>

Könyvtári Esték a Sapientián

2011/2012 II. félév

ÁTHOSZ SZENT HEGYE - AZ ORTODOX SZERZETESSÉG VILÁGA

2012. február 16.

■ **Nacsinák Gergely András** atya az *Áthosz a Szent Hegy, az Istenszülő kertje* című könyv szerzője volt a Könyvtári esték február 16-i alkalmának előadója.

Áthosz a világon egyedülálló autonóm kolostor-köztársaság, mely a Görögországhoz tartozó Chalkidik-félsziget egy földnyelvéen, az Ájion Órosz-félszigeten, a „Szent Hegyen” található. Áthosz kezdetei a Bizánci Birodalomhoz fűződnek, az első remeteközösségek IX. századi létesülését követően a császárok és a bizánci arisztokrácia tagjai egyaránt alapították újabb és újabb kolostorokat a félszigeten, vagy a már meglévőknek adományoztak bőkezű adományokat. A kolostor-köztársaság Bizánc eleste utáni a török uralom, majd 1830-tól orosz gyámság alá kerülve is megőrizte a korábbi kiváltságos státuszt. Sőt végső so-

ron maga Bizánc maradt meg itt, ebben a kis, merev bizánci hagyományaiba zárt világban. A XX. század eleji balkáni háborúkat követően került Görögországhoz a sziget, de a Szent Hegyet önálló, semleges állammá nyilvánították. Azóta Görögország szerves részét képezi, de 1926-ban teljes körű belső önkormányzatot kapott, amit a mindenkori görög alkotmányok is tiszteletben tartottak. Ma Áthosz az ortodox vallás egyik fő központja, 20 kolostorban élnek ortodox szerzetesek a legősibb bizánci hagyományokat őrizve.

Könyvtári esténk előadója a történeti ismertetés mellett megosztotta hallgatóságával személyes élményeit, melyeket saját fényképeiből összeállított vetítéssel hozott még közelebb a megjelentekhez.

METANOIA ÉS MEGTÉRÉS: HIT ÉS ÉSZ SZÖVEVÉNYES KAPCSOLATÁRÓL

2012. március 14.

■ A Sapientia Főiskola Könyvtára és a Sapientia Filozófia Tanszék együttműködésével került megrendezésre a félév második Könyvtári Estéje, melynek előadóját **Szalay Mátyás** filozófust **Bakos Gergely** atya, a Sapientia Filozófia Tanszékének vezetője hívta meg hozzánk.

Dr. Szalay Mátyás filozófus jelenleg Spanyolországban, a granadai Nemzetközi Filozófiai Akadémián, az Edith Stein Filozófiai Intézetben tanít - elsősorban bölcséleti antropológiát, vallásbölcséletet

és fenomenológiát. Márciusi hazalátogatásakor a hónap során több intézményben tartott előadást. A Sapientia Főiskolán két alkalommal is meghallgathatták az érdeklődők.

Könyvtári esténken a "metanoia" filozófiai fogalmát a vallás "megtérés" fogalmával vettette össze, a két fogalmat járta körül. Húsvét közeledtével különösen aktuális volt az előadás témája, melyet a résztvevők száma is bizonyított. A Húsvétot megelőző időszak, a Nagyböjt a

belső megtisztulás, a bűnbocsánat, a megtérés ideje. Előadónk ezt a mindenki előtt nyitva álló lelki szabadulást állította párhuzamba a filozófus "metanoiá"-jának, inkább megvilágosodást jelentő útjával,

melynek során meglátogatja őt a gondolat. A párhuzam lényege, hogy ami egyik oldalon a megtérés kegyelme, az a másik oldalon, a filozófiában szintén kegyelmi adományt jelent.

BENCÉS MINIMÁL?

BESZÉLGETÉS A PANNONHALMI BAZILIKA FELÚJÍTÁSÁRÓL

2012. március 27.

A Könyvtári Esték keretében 2012. március

27-én **Fehérváry Jákó** OSB, **Gunther Zsolt** építész és **Hartmann Gergely** építészhallgató a Pan-

nonhalmi Bazilika felújításáról beszélgetett a Sapientia Könyvtárában. Bevezetésül Fehérváry Jákó diavetítéses előadással mutatta be a világörökség részét képező templomot. A Bazilika építéstörténetében sok gyökeres változás volt, utolsó beavatkozás a II. Vatikáni Zsinat után történt, amikor a szembemiséző oltárt a szentély közepére helyezték, de csak ideiglenesen, a következő felújításig. Jákó atya hangsúlyozta, a templom átalakulásai általában követték a szerzetesek igényeit, és a jelen felújítás – ami ma már a templom állapota miatt elkerülhetetlen – egyben azt a célt szolgálja, hogy a szerzetesek, mindennapi imádságaikat itt végezzék, és még inkább sajátjuknak érezzék. A felújításhoz hosszúságú előkészületek után a brit minimalista építész-designert, John Pawsonra kérték fel.

Az előadás után Hartmann Gergely számos kérdést tett fel a felújítás kapcsán, melyekre felváltva válaszoltak a meghívott vendégek. A kérdések egy részére Gunther Zsolt válaszolt. A bazilika használhatóságának érdekében Pawson nem félt hozzányúlni az 1870-es években készült berendezésekhez, melyeket a sopra-

ni Storno Ferenc tett az épületbe, aki a korszellemet és saját ízlését tükröző, historizáló bútorokkal és festéssel látta el a teret.

A mostani tervek szerint a padok, a kihasználatlan szószek és a szentély falába épített színes üveglablakok is kikerülnek az épületből, sőt, új padlóburkolat is készül.

Fehérváry Jákó a bencés közösséget képviselte. Elmondta, hogy a kisebb elmentéket leszámítva a szerzetes közösség egyetért a felújítási szándékkal. Jákó atya elismerte a tervezési folyamat ugyanakkor nem volt zökkenőmentes. A szerzetesek nagyszabású álmaiból némelyeket el kellett engedniük, hogy megvalósíthassák a terveiket. Így sikerült mostanra az Örökségvédelem támogatását is elérni. Viszont sajnós a rendkívül szűkös anyagi keretek miatt az orgona felújítására most nem kerülhet sor.

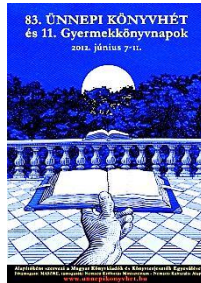
A könyvtári este zárásaként az érkező vendégek is kérdezhettek, hozzászólhattak a beszélgetéshez, kérdéseikkel még színesebbé és izgalmasabbá tették ezt a könyvtári estét, amely most is, egy kis agapéval zárult. A könyvtári estéről felvétel készült, amely megtekinthető a http://www.6b.hu/Bences_minimal_oldalon. A könyvtári este beszámolója a hg.hu építészeti írása alapján készült.

*Flier Gergely - Tegzes Béla
Sapientia Főiskola Könyvtára*

83. Ünnepi Könyvhét

Idén június 7. és 11. között került megrendezésre a könyves szakma egyik legnagyobb eseménye az Ünnepi Könyvhét.

Az Ünnepi Könyvhét lényege író és olvasója személyes találkozása. Csak a központi helyszínen, a budapesti Vörösmarty téren több mint ezer alkalommal ültek dedikáló asztalok mellé a magyar írók, költők, művészek. Még csak hasonlóra sincs példa sehol a világon. A könyvheti rendezvényeken az irodalmat népszerűsítik színészek, zenészek, színpadi társulatok és nagy közönséget vonzó zenekarok. Budapesten felléptek többek között Palya Bea, a Sebő Együttes, a Kalácska Együttes és a Göncölszékér zenekar, Huzella Péter, Gryllus Vilmos.

A Gyermekkönyvnapok látogatóit az Ametist és a Figurina Bábegyüttes szórakoztatta. A Magyar Rádió régi együttműködő partnerként számos alkalommal élő adásban kapcsolta a könyvheti színpadokat, s tudósítói révén a vidéki helyszíneket is.

Hagyományná vált, hogy a könyvheti szombaton, a Vörösmarty téren megrendezésre kerül a Könyvek Éjszakája, utcabállal, sok-sok játékos programmal, éjszakai dedikálásokkal.

A 83. Ünnepi Könyvhétre 98 hazai és határon túli kiadó 333 újdonságot jelentett meg, kizárólag magyar szerzők köteteit, s ezek közül 46 szól a gyermekeknek.

Forrás: <http://www.unnepikonyvhet.hu/>

KÖNYVISMERTETŐ

Richard Gaillardetz: A katolikus teológia megalapozása: Bevezetés a teológiai ismeretelméletbe. L'Harmattan - Sapientia, Budapest, 2011.

Richard Gaillardetz „A katolikus teológia megalapozása: Bevezetés a teológiai ismeretelméletbe” című, magyarul frissen megjelent tankönyve a katolikus identitás alapvető logikájával ismerteti meg az olvasót. A könyv azt járja körül, ahogy a hívő ember bizonyosságot él meg a hitigazságokkal kapcsolatban, a hitletéteményt tanulmányozva, az Egyház életébe bekapcsolódva. E bizonyosságnak a vég-

ső forrása maga a Szentlélek Úristen. A bizonyosságnak azonban van két vonatkoztatási pontja ebben a világban is, mégpedig a hívő hitérzéke és az egyházi tekintély, amelyek együttesen teszik lehetővé, hogy a hívő meggyőződéssel fogadja be Isten kinyilatkoztatását. A hitérzék és a tekintély kettős pólusa feszíti ki

azt az ismeretelméleti teret, amelyben az apostoli hitletéteményt szemlélve, az egyházi tanítás formát ölt, a teológiai gondolkodás és diskurzus lejátszódik.

Sem egyik, sem másik pólus nem elegendő önmagában. A hitérzék és a tekintély együttes hatásában érthető meg, hogy valójában mi is a Szentírás, a Szenthagyomány és a Tanítóhivatal, és hogy ezek milyen szerepet játszanak a hitbeli megismerésben. Gaillardetz – a II. Vatikáni Zsinat *Dei Verbum* kezdetű dogmatikus konstitúcióját követve – rámutat arra, hogy a Szentírás, a Szenthagyomány és a Tanítóhivatal „Isten bölcs rendelkezése szerint annyira összetartozik és egymásra van utalva (...), hogy egyikük sem lehet meg a másik kettő nélkül” (DV 10). Ugyanakkor, amíg a hitletéteményt együttesen alkotó Szentírás és Szenthagyomány Isten Igéjének közvetlen tanúja, a Tanítóhivatal ennek az isteni Igének csupán „a szolgálatában áll” (DV 10).

A II. Vatikáni Zsinat a *Lumen gentium* kezdetű dogmatikus konstitúcióban is leírja a hitérzék és egyházi tekintély összjátékát. Ez olyan egyensúlyt feltételez, amelyet a modern kor teológiája sokszor szem elől tévesztett. A huszadik század első felének befolyásos, tomista teológusa, Reginald Garrigou-Lagrange például azt a patrisztikus felfogással élesen szembenálló, szélsőséges álláspontot képviselte, hogy nem kell és talán nem is lehetséges, hogy a hittitkok elfogadását a tartalommal összefüggő belső bizonyosság kísérelje, mert az megvalósulhat pusztán a tekintély formális elfogadására alapozva. Ezzel szemben az ágostoni hangsúlyokat átöröklő ferences teológiai hagyomány mindmáig nagy hangsúlyt helyez a hitérzékre alapozott, ésszerű belátás fontosságára, ami erősen rímel az egyházatyák szemlélődő teológiájának megközelítésmódjára. Gaillardetz a zsinati dokumentumok egyensúlykereső irányvételét kö-

vetve, a két szempont kiegyensúlyozását tűzi ki célul, amikor a teológiai ismeretelmélet alapvető fogalmait és összefüggéseit mutatja be olvasójának. Mindvégig hangsúlyozza, hogy a teológiai megismerés az egyház, mégpedig a kommuniként szemlélt egyház keretében játszódik le.

Gaillardetz könyve a modern korban Boldog John Henry Newman bíboros által képviselt és a zsinati atyákra is nagy hatást gyakorló ismeretelméleti hagyomány erővonalai mentén bontja ki a *Dei Verbum* kezdetű dogmatikus konstitúció és más kapcsolódó zsinati szövegek értelmét. Továbbá, részben lelkipásztori szempontból, részben a teológus látószögéből alkalmazza is a teológiai ismeretelmélet meglátásait. Így ez a teológusképzéshez és különböző felnőttképzési programokhoz egyaránt jól használható tankönyv hasznos eszközként bizonyulhat a Magyar Katolikus Egyház számára, amikor az idei esztendőben a II. Vatikáni Zsinat megnyitásának ötvenedik évfordulójához érkezve, a zsinati dokumentumok újraolvasása és egyre elmélyültebb értelmezése sürgető feladattá vált. XVI. Benedek pápa a *Porta fidei* kezdetű apostoli levelében, a 2012. október 11-én esedékes zsinati évfordulóval kezdődően, a „Hit évét” hirdette meg. Ennek az évnek a Hit-tani Kongregáció által azóta körvonalazott programjához tartozik a II. Vatikáni Zsinat örökségére irányuló figyelmes reflexió is. A magyar nyelven most megjelentetett, és a magyar olvasó igényeihez alkalmazott hiánypótló tankönyv a jubileum kapcsán való elgondolkodáshoz mindenképpen hasznos segítséget kínál.

Bagyinszki Ágoston OFM
Sapientia Főiskola

KÖNYVISMERTETŐ

A halálbiztos halál. Tanulmányok az elmúlás és a halál kultúrájáról, szerkesztette: DIÓSI DÁVID, Szent István Társulat – Verbum, Budapest – Kolozsvár, 2011. 206 old. ISBN 978 606 8059 57 0

Ára: 27 lej.

Megvásárolható a Szent István Társulatnál, a Verbum Kiadónál, valamint a könyvesboltokban (pl. Csíkszeredában és Székelyudvarhelyen a Corvina Könyvesházban, a Csíksomlyói Ferences Kolostor kegytárgyboltjában), illetve megrendelhető a szerkesztőnél (tel.: 0752-245.057; e-mail: diosidavid@yahoo.de).

A halál kérdéskörének a tárgyalása nem csupán teológiai monopólium. Ezért a tanulmánykötet – amit a kedves érdeklődő most kezében tart – a halál misztériumát nem csupán a teológia szemüvegén keresztül kívánja szemlélni, hanem megpróbálja azt interdiszciplináris szemszögből is megközelíteni. A szerzők között szerepelt teológus, néprajzkutató, filológus, irodalmár, egyháztörténész, egyházjogász és orvos.

Létezik halál az élet előtt? S ha igen, milyen formában? (*Holló László*) Mi a helyzet a halálközeli élményekkel? Illúziók csupán, vagy netán istenélmények? (*Vik János*) Milyen jogi előírások léteznek a katolikus temetéssel kapcsolatban? Kikről kell megtagadni a temetést? Hogyan vélekedik az egyházjog a hamvasztásról? (*Lukács Imre-Róbert*) Hogyan viszonyul a szekularizálódó modern világ halálfele-

gása a magyar népi kultúrából kirajzolódó hagyományos halálképhez? Milyen „taktikákkal” menekül korunk embere a halál gondolatától? (*Tánczos Vilmos*) Miben és miért más a parasztember elmúlása a többiekéhez viszonyítva? (*Balázs Lajos*) Hogyan vélekedik az orvostudomány a halálról? Mikor következik be a halál „pillanata”? (*Holló Gergely*) S mi következik utána? Mi valójában a tisztítóút? (*Diósi Dávid*) Hát a pokol? (*Jitianu Liviu*) Ezekre és sok más kérdésre keresik a kötet szerzői eszmefuttatásaikban a választ. A könyvben a fent említett szerzőkön kívül olvashatóak még Bodó Márta, Harald Buchinger, Deák Zsuzsanna, Havas László, Marton József, valamint Tobias Nicklas értékes írásai is.

*Beküldte: Veres Anna-Mária
Gyulafehérvári Róm. Kat. Hittud. Főisk.
és Papn. Int. Könyvtára*

ÚJDONSÁG

Cantalamessa, Raniero

Szüzesség (Kis út 6.)

L'Harmattan Kiadó :
Sapientia Szerzetesi
Hittudományi Főiskola

Budapest, 2012.

ÚJDONSÁG

Schmemmann, Alexander

Vízből és Szentlélekből
liturgikus tanulmány a
keresztségről

Bizantinológiai
Intézeti Alapítvány

Budapest, 2012.

PROGRAMAJÁNLÓ SZENT ERZSÉBET ÚT

A Szent Erzsébet Út Alapítvány
közös zárándoklatot tervez
Sárospatakról Kassáig
2012. július 13-tól 18-ig
18-35 év közötti fiataloknak.

A zárándokcsoport 5-35 fős,
a regisztráció a jelentkezés
sorrendjében történik.

A jelentkezés határideje:
2012. július 5.

Bővebb információ
és jelentkezés az alábbi
elérhetőségeken:

Kóbori Mária
Szent Erzsébet Ház
3950 Sárospatak,
Szent Erzsébet út 13.
Tel/fax.: +36 47 314 107
Email: spatak@enternet.hu
www.szenterzsebetut.hu

SZENT ERZSÉBET ÚT

*A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható,
nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!*

Lezárva: 2012. június 15.

Kiadja: Egyházi Könyvtárak Egyesülése **Szerkesztő:** Zsohovszky Márta

Tördelte: Tegzes Béla **E-mail:** biblio@sapientia.hu **Telefon:** 1-486-4421